

LIETUVOS BANKAS

*Lietuviškos
Kolekcinės
Monetos*

LITŲ
MONETA,
SKIRTA

VILNIUS
10 LITAS COIN
TO COMMEMORATE
VILNIUS

Labiausiai miesta išgarsino baroko bažnyčios. Vietos ir kitų kraštų meistrų sukurtas savitas baroko vardą. Vilniaus baroko vardą. Iš šventovių išsiskiria XVIII a. pabaigoje klasicistiniu rūbu apvilta Vilniaus katedra, pastatyta ant pagoniškos šventyklos pamatų. Tai Lietuvos Seimų narių, žymių valstybės vyrų bei bažnyčios vadovų, vienintelio Lietuvos šventojo – kunigaikščio Kazimiero palaikus.

Vilnius – tai Lietuvos valstybingumo, politikos ir kultūros simbolis. Čia pirmiausia buvo užgesinta pagoniška ugnis ir 1387 m. pradėjo plisti krikščionybė, įkurta savivalda ir įsteigta pirmoji mokykla bei seniausias šiame regione universitetas. XIV a. pabaiga – bene svarbiausias krašto ir sostinės istorijos lūžis, atvėręs kelią Europos krikščioniškajai kultūrai. Vaikstant po Vilnių, akis patraukia Šv. Mikalojaus, Šv. Onos ir Bernardinų bažnyčių gotika, kelių epochų pėdsakai universiteto ansamblyje, renesansu paženklinta Šv. Mykolo bažnyčia ir vieninteliai išlikę miesto Aušros vartai su stebuklinguoju Švč. Mergelės Marijos paveikslu.

10 LITU

MONETA,
SKIRTA VILNIUI,
IŠ SERIJOS
"LIETUVOS
MIESTAI"

10 LITAS COIN
ISSUED TO COMMEMORATE
VILNIUS (FROM THE SERIES
"LITHUANIAN CITIES")

Vario ir nikelio lydinys / Copper-nickel alloy
(Cu 75%, Ni 25%)

Skersmuo / Diameter – 28.70 mm

Masė / Weight – 13.15 g

Monetos briaunoje yra užrašas / The words on the edge of the coin:

VILNIUS – LIETUVOS SOSTINĖ
(VILNIUS – THE CAPITAL OF LITHUANIA)

Monetos autorius / Designed by
ALGIRDAS BOSAS

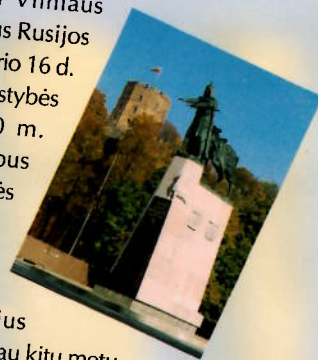
Tiržas / Mintage – 7 500

Išleista / Issue – 1998

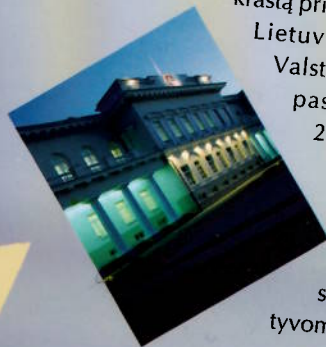

Sostinės turtai viliojo užsienio pirklius ir amatininkus, dvasininkus bei mokslo žmones. Prie to prisidėjo Lietuvos valdovų ir apskritai lietuvių tolerancija kitoms tikyboms, sve-timšaliams. Dar 1324 m. pagonis Gediminas tvirtino, kad jis krikščionims leidžias dievą garbinti pagal savo papročius, rusams – pagal savo apeigas, o mes, anot valdovo, garbiname dievą pagal savo apeigas, nes visi turime vieną dievą. Tad Vilniuje greta bažnyčių, cerkvių ir protestantų maldos namų stiebėsi žydų sinagogos, totorių mečetės, karaimų kenesės. Kai Vakarų Europos sostinėse liepsnojo inkvizicijos laužai, liejosi husitų ir hugenotų kraujas, Vilniuje prieglobstį rado ne vienas kitaip mąstantis ateivis.

XVII a. viduryje po rusų invazijos prabanga garsėjęs miestas virto griuvėsiais. Vėliau jį niokojo Šiaurės karas, keli marai ir gaisrai. Pagaliau 1795 m. Lietuvą užėmus Rusijai, Vilnius ilgam prarado sostinės teises, tapo eiliniu gubernijos centru. Tačiau buvusi valstybės sostinė net sunkiausiais laikais žadino istorijos prisiminimus, išsivadavimo viltį. Neatsiktinai visi svarbiausi XX a. politiniai įvykiai susiję su Vilniaus vardu. Būtent čia, suirus Rusijos imperijai, 1918 m. vasario 16 d. paskelbtas Lietuvos valstybės atkūrimo aktas. 1920 m. miestą ir kraštą užgrobus Lenkijai, istorinės sostinės atgavimas tapo ilgu tarpvalstybiniu ginču ir tarptautinių diskusijų objektu. 1939 m. Vilnius grąžintas Lietuvai, tačiau jau kitų metų viduryje į kraštą įžengė rusų raudonarmiečiai. Miestas pusei amžiaus tapo Tarybų Lietuvos sostine be sostinės teisių.

Ir šiais laikais Vilniuje atsirado jėgų, išdrįsusių pasipriešinti sovietų sistemai. Būtent Vilniuje 1988 m. susikūrė Sąjūdis, atvedęs kraštą prie 1990 m. kovo 11 d. Lietuvos Nepriklausomos Valstybės atkūrimo akto paskelbimo. Taip po 200 metų Vilnius atgavo Lietuvos valstybės sostinės statusą su visomis jai priklausantiomis prerogatyvomis.

Dr. Edmundas Rimša

LITHUANIAN COMMEMORATIVE COINS

The name of Vilnius first appeared in written sources in 1323. The Grand Duke of Lithuania Gediminas is often treated as the founder of Vilnius, although the recent research and discoveries allow us to believe that the city might have been the capital of Lithuania as early as the middle of the thirteenth century under the reign of King Mindaugas.

Vilnius is the embodiment of Lithuanian statehood, policy and culture. The city was the first to extinguish the pagan fire and to kindle the spread of Christianity in 1387, to initiate self-government and to establish the first school and the oldest university in the region. The wealth of Vilnius attracted merchants and craftsmen, clergymen and scholars from abroad. The attitude of Lithuanian heads of State and the very nation towards other religions and peoples also contributed to this.

The decline of Vilnius started in the middle of the seventeenth century with the invasion of the Russians, which turned the city, famous for its luxury, into ruins. Then followed the North War, several plagues and fires. Finally, in 1795, Russia deprived Vilnius of its status as the capital. Notwithstanding these facts, even at the most difficult times, the former capital evoked historical memories and a hope of liberty. This is why the most significant events of the twentieth century are linked with the name of Vilnius. The Act of the Restoration of an Independent Lithuania was proclaimed on February 16, 1918. In 1939, Vilnius was returned to Lithuania after the Polish occupation in 1920. Unfortunately, in the middle of 1940, the city became the capital of the Soviet Lithuania although it did not have any real rights as a capital.

Regardless of such conditions, there emerged forces in Vilnius to challenge the Soviet system. The city was the birthplace of the Sąjūdis movement in 1988 that led the country to the declaration of the Independence of Lithuania on 11 March 1990. At that time Vilnius regained its actual status as the capital with all due prerogatives after a period of 200 years.

Neries ir Vilnelės santakoje, kur dabar stūkso Vilniaus aukštutinės pilies liekanos, žmonės įsikūrė dar prieš Kristų. Bet prirėkė keliolikos amžių, kol 1323 m. Vilniaus vardas pateko į rašytinius šaltinius. Legendoje apie Vilniaus atsiradimą pasakojama, kaip didysis Lietuvos kunigaikštis Gediminas Vilniaus apylinkėse sumedžiojo taurą ir naktį susapnavo ant kalno staugiantį geležinį vilką, tarytum šimtai vilkų staugtų. Žynys kunigaikščiui išaiškines, kad geležinis vilkas reiškia sostinę, o galingas staugimas – jog jos garbė sklis po visą pasaulį. Gediminas tuoj pastatęs pilis, vietovę pavadinęs Vilniumi ir į ją perkėlęs sostinę iš Trakų. Dar ir dabar neretai Gediminas vadinamas Vilniaus įkūrėju, o miestas – Gedimino miestu, nors naujausi tyrimai leidžia manyti, kad jau XIII a. viduryje, valdant karaliui Mindaugui, Vilnius galėjo būti Lietuvos sostinė.

*Monetos nukaldintos Lietuvos monetų kalykloje
Coins are minted at the Mint of Lithuania*

*Informacija Lietuvos banke
Information is available at the Bank of Lithuania*

*Tel./Phone (370 2) 22 47 90
Faksas/Fax (370 2) 61 28 64*